

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ เป็นกฎหมายแม่บทของกฎหมายทั้งปวง และเป็นแหล่งกำเนิดกฎหมายอื่น เช่น พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด หรือ กฎ ระเบียบ ต่างๆ กฎหมายอื่นที่บัญญัติขึ้นจะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมิได้ (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2542 : 3) ดังจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 6 บัญญัติว่า "รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้" นอกจากนี้รัฐธรรมนูญยังมีหน้าที่สำคัญในการกำหนดรูปแบบการปกครองและจัดระเบียบของประเทศไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญได้ (กรมวิชาการ, 2541 : 7)

นับตั้งแต่ที่ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบสมบูรณาสิทธิราชย์มา เป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ซึ่งมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญอย่างเป็นทางการเป็นฉบับแรกนั้นจนถึงปี พ.ศ. 2540 ได้มีการแก้ไขปรับปรุงรัฐธรรมนูญให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ รวมทั้งสิ้น 15 ฉบับ รวมเป็นระยะเวลา 65 ปี (นับถึงเดือนตุลาคม 2540) แต่เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอย่างก้าวกระโดด อันเนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ แต่การพัฒนาทางการเมืองเป็นไปอย่างเชื่องช้า ทั้งยังไม่มีการปรับเปลี่ยนกลไกและกระบวนการทางการเมือง ซึ่งเป็นการกำหนดนโยบายระดับชาติ ประกอบกับประชาชนไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริง ทำให้ประชาชนเกิดความเสื่อมศรัทธาต่อระบบการเมือง เกิดกระแสเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการเมือง เพื่อปรับปรุงปัญหาของระบบการเมืองทั้งระบบ จึงเกิดการผลักดันให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับที่ใช้อยู่ในขณะนั้น คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2538 มาตรา 211 นำไปสู่การจัดทำรัฐธรรมนูญขึ้นมาใหม่ทั้งฉบับ ซึ่งถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิรูปการเมืองอย่างเป็นรูปธรรมภายหลังการเลือกตั้งทั่วไป ในเดือนกันยายน พ.ศ. 2535 ประธานรัฐสภาในขณะนั้น ได้มีคำสั่งแต่งตั้ง "คณะกรรมการ

การพัฒนาประชาธิปไตย” (คพป.) มีหน้าที่ในการศึกษา พิจารณา ค้นคว้า รวบรวมความคิดเห็น และเรียบเรียงร่างข้อเสนอแนะขึ้นเป็นร่างรัฐธรรมนูญหรือร่างกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง หรือ การจัดทำแผนหรือโครงการพัฒนา หรือปฏิรูปการเมืองการปกครองประเทศ โดยสอดคล้องกับ ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปใน พ.ศ. 2538 รัฐบาลได้ดำเนินการสนองกระแสเรียกร้องการ ปฏิรูปการเมือง โดยมีคำสั่งแต่งตั้ง “คณะกรรมการการปฏิรูปการเมือง” โดยมีหน้าที่คือ จัดทำ แผนพัฒนาการเมืองให้สอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐและการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งวิธีการปฏิรูปการเมือง และพิจารณาแนวทางการ ดำเนินการแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 211 โดยคำนึงถึงข้อเสนอของ คณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย และองค์กรประชาธิปไตยอื่นๆ (กรมวิชาการ, 2541 : 11)

ในเดือนกันยายน พ.ศ. 2539 คณะรัฐมนตรีได้ลงมติเห็นชอบให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 มาตรา 211 ซึ่งถือว่าเป็นกุญแจสำคัญที่ นำไปสู่การปฏิรูปทางการเมือง โดยให้มี “คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ” ประกอบด้วย กรรมการโดยตำแหน่ง ผู้แทนพรรคการเมือง สมาชิกวุฒิสภา นักวิชาการและผู้แทนประชาชน กลุ่มสาขาอาชีพต่างๆ เพื่อยกร่างรัฐธรรมนูญใหม่ทั้งฉบับ เพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญในการปฏิรูป การเมืองการปกครองให้เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงสังคม เศรษฐกิจ และความเจริญทางเทคโนโลยี มุ่งให้เป็นรัฐธรรมนูญที่คืนอำนาจกลับสู่ประชาชน โดยให้มีสภาร่างรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรในการ จัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองให้มีเสถียรภาพและ ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2540 : 12) อันนำไปสู่การตรารัฐธรรมนูญแห่งราช อาณาจักรไทย ณ วันที่ 11 ตุลาคม พุทธศักราช 2540 ซึ่งได้ชื่อว่าเป็น “รัฐธรรมนูญฉบับ ประชาชน” ที่มีเจตนารมณ์หลักที่จะปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองใหม่ ให้สอดคล้องกับ ความต้องการของประชาชน สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ ตลอดจนส่งเสริมให้ประชาชนทั่วไป ได้มี โอกาสศึกษา ทำความเข้าใจเนื้อหาสาระและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และสามารถนำไป ปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ (อุทัย พิมพ์ใจชน และคณะ, 2541 : 18)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ถือว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกของประเทศไทยที่ได้รับยกย่องว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่ให้การรับรองสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของปวงชนชาวไทย อย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน (อุทัย พิมพ์ใจชน และคณะ, 2541 : 21) เห็นได้จากการกำหนดบทบัญญัติหมวดที่ 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ซึ่งหมวดนี้ถือว่าเป็นหัวใจของรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540 ที่กำหนดสิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของคนไทยไว้อย่างเป็นรูปธรรม เช่น มาตรา 4 บัญญัติว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง” มาตรา 28 ของรัฐธรรมนูญบัญญัติว่า “บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน” มาตรา 30 บัญญัติไว้ว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” จากบทบัญญัติหมวดนี้เห็นได้ชัดเจนว่ารัฐธรรมนูญได้ให้ความคุ้มครองทั้งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ทั้งในเรื่องสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของปวงชนชาวไทย ดังนั้น ถ้าใครก็ตามละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เช่น การนำมนุษย์ไปทดลองหรือใช้งานเหมือนสัตว์ กฎหมายระบุว่าบุคคลนี้เป็นผู้ก่อคดีอาชญากรรม มีสิทธิที่จะยกเป็นข้อต่อสู้ในศาลได้ เพื่อใช้สิทธิในทางศาลในการยืนยันถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นสิทธิทางธรรมชาติที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด (คณิน บุญสุวรรณ, 2542 : 11)

แม้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พยายามให้ประชาชนมีสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคโดยเท่าเทียมกัน แต่ก็ยังพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจที่จะปกป้องสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของตนและของผู้อื่นเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากขาดแรงจูงใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับสาระบัญญัติในรัฐธรรมนูญในหมวดนี้ โดยรัฐอาจจะยังขาดการส่งเสริมให้ประชาชนทุกกลุ่มเข้าใจถึงสาระบัญญัติในรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะในหมวดนี้ จึงทำให้สิทธิเสรีภาพของประชาชนถูกละเมิด เช่น การสั่งปิดสถานบริการโดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้รับอนุญาตได้ทราบข้อกล่าวหาและโต้แย้งก่อนต้องถือเป็นการละเมิดสิทธิตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 60 ที่บัญญัติว่า บุคคลย่อมมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติราชการทางการปกครองอันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน (อุทัย พิมพ์ใจชนและคณะ, 2541 : 164 - 165) นอกจากนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ การเลือกปฏิบัติต่อบุคคลเนื่องจากความแตกต่างทางเพศ ศาสนา และเชื้อชาตินั้น กระทำมิได้ (คณิน บุญสุวรรณ, 2542 : 13) มาตรา 30 บัญญัติไว้ว่า “บุคคลย่อม

เสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน" จึงมีความจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้และเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญเพื่อให้สามารถปฏิบัติตนอยู่ในสังคมโดยไม่ก่อให้เกิดการกระทำที่จะไม่ละเมิดสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของผู้อื่น ตลอดจนรู้จักรักษาสติ เสรีภาพ และความเสมอภาคเพื่อเป็นประโยชน์สุขต่อตนเองและสังคม

นักเรียนนอกโรงเรียนเป็นประชากรกลุ่มหนึ่งที่มีความสำคัญ เนื่องจากเป็นประชากรที่ส่วนใหญ่อยู่ในวัยแรงงานและเป็นอนาคตที่สำคัญของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนนอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิธีการเรียนประเภททางไกล ซึ่งมีจำนวนมากกว่านักเรียนระดับอื่นๆ และมีความหลากหลายในเรื่องของภูมิหลัง ส่วนใหญ่จะเป็นคนที่อยู่ในวัยใช้แรงงาน และมีความสนใจในการพัฒนาตนเองในการเข้าศึกษาเล่าเรียนในหลักสูตรการศึกษา นอกโรงเรียน โดยใช้เวลานอกจากเวลาการทำงานมาศึกษาเล่าเรียน บุคคลกลุ่มนี้จึงน่าจะเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรในวัยหนุ่มสาวของประเทศที่จะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคอย่างชัดเจน เพื่อให้สามารถปฏิบัติตนให้อยู่ในสังคมในยุคสมัยการปฏิรูปการปกครอง และสามารถปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย

ด้วยเหตุนี้ กรมการศึกษานอกโรงเรียน จึงกำหนดนโยบายเร่งด่วนในการจัดการบริการ เผยแพร่ความรู้สาระบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อหาการเรียนการสอนและสาระสำคัญเกี่ยวกับสาระบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญเป็นวิชาบังคับทุกระดับชั้น เพื่อสร้างความเข้าใจและเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และตระหนักในหน้าที่รับผิดชอบ ปฏิบัติในขอบเขตแห่งสิทธิ เสรีภาพ สามารถปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย สำหรับหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิชาบังคับหมวดวิชาส่งเสริมคุณภาพชีวิต และวิชาเลือกหมวดวิชาส่งเสริมคุณภาพชีวิต 1-6 รวมทั้งการกิจกรรมการพบกลุ่ม ได้ปรับเนื้อหาสาระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ด้านสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค ได้แก่ สิทธิ สิทธิมนุษยชน สิทธิทางการเมือง สิทธิที่ได้รับการทูลเกล้าฯ เสนอเสรีภาพของบุคคล เสรีภาพในการสื่อสารกับสาธารณะ ความเสมอภาคในการปฏิบัติต่อประชาชน และความเสมอภาคทางการเมือง (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2541 : 26 - 46)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาเกี่ยวกับการเมืองการปกครองและรัฐธรรมนูญของนักวิชาการต่างๆ สมศักดิ์ พวงมาลี (2532) พบว่า ความถี่ในการอ่านคู่มือเรียนเป็นองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของนักศึกษาระบบทางไกลระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน พุทธศักราช 2530 ในเขตการศึกษา 7 นอกจากนี้ นักศึกษาที่มีอายุมากเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่ากลุ่มที่มีอายุน้อย และนักศึกษาชายเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่านักศึกษาหญิง สำหรับ จิรายุทธ วัจนะรัตน์ (2524) ได้วิจัยพบว่าอาชีพของประชาชนมีอิทธิพลต่อความรู้ความเข้าใจในระบบการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย คือ ผู้มีอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ จะมีความรู้ความเข้าใจสูงกว่าอาชีพอื่น สวณสมเจต อ่ำรอด (2518) ได้วิจัยพบว่า นักศึกษาที่อยู่ในเมืองกับนอกเมืองมีความคิดเห็นทางการเมืองแตกต่างกัน นอกจากนี้ ศรีเชาว์ วิหคโต (2526) ได้วิจัยพบว่า ตัวแปรด้านสื่อในการเรียนและสถานภาพของ นักศึกษามีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในขณะที่ สุชาติ ราษฎร์ดุขติ (2521) ได้วิจัยพบว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีภาพพจน์ในเชิงสนับสนุนรัฐบาลมากกว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง และเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางมีภาพพจน์ในเชิงสนับสนุนต่อรัฐบาลมากกว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

จากที่กล่าวมาพอจะสรุปได้ว่า นักศึกษานอกโรงเรียนเป็นประชากรที่สำคัญซึ่งได้รับการส่งเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาระบัญญัติในรัฐธรรมนูญของประเทศและการที่นักศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิธีการเรียนประเภททางไกล จะมีความรู้และเจตคติที่ดีต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยเฉพาะหมวด 3 สิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยนั้น จำเป็นต้องมีการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ให้นักศึกษามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวาง เพื่อความชอบธรรมและมีประสิทธิภาพเอื้อต่อการจัดระเบียบทางสังคม เพื่อให้เกิดเสรีภาพ มีความเสมอภาค เกิดประโยชน์สุขและสมานฉันท์ในสังคมไทย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบความรู้และเจตคติต่อเรื่องสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของนักศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีภูมิลำเนาต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิธีการเรียนทางไกล ในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานครทั้ง 4 แห่ง เนื่องจากได้พิจารณาเห็นว่านักศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิธีการเรียนทางไกล ในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานครนี้เป็นจำนวนมากมีภูมิลำเนาที่หลากหลายมาก นอกจากนี้กรุงเทพมหานครเป็น

จังหวัดที่เป็นเมืองหลวงและเป็นศูนย์กลางของสถานที่สำคัญๆ ของหน่วยงานราชการและเอกชนที่มีความเจริญทางด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมต่างๆ อีกมากมาย จากความเจริญเติบโตด้านต่างๆ เป็นเหตุให้บุคคลทั่วไปในแต่ละภูมิภาคต่างสนใจที่จะเข้ามาประกอบอาชีพในกรุงเทพมหานครเป็นจำนวนมาก และส่วนใหญ่เป็นคนในวัยหนุ่มสาวที่เข้ามาใช้แรงงานและสนใจในการพัฒนาตนเอง โดยการลงทะเบียนเรียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิธีการเรียนทางไกล บุคคลกลุ่มนี้จึงนับเป็นตัวแทนของประชากรกลุ่มสำคัญอีกกลุ่มหนึ่งของประเทศ ทั้งนี้ผู้วิจัยจะศึกษาเพื่อจะได้ทราบว่านักศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิธีการเรียนประเภททางไกล ในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานครซึ่งมีความแตกต่างกันด้าน อายุ เพศ ภูมิภาค ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพ แหล่งที่ได้รับความรู้รัฐธรรมนูญ และความถี่ในการอ่านหนังสือรัฐธรรมนูญ มีความรู้และเจตคติต่อเรื่องสิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคของปวงชนชาวไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มากน้อยเพียงใด และมีความแตกต่างกันอย่างไร เพื่อจะได้เป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้นำไปประกอบการพิจารณาหาแนวทางเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่นักศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิธีการเรียนประเภททางไกล ในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร และนักศึกษานอกโรงเรียนกลุ่มอื่นๆ ตลอดจนประชากรกลุ่มต่างๆ ของประเทศได้มีโอกาสศึกษา ทำความเข้าใจ และใช้ข้อมูลที่หลากหลายในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ มาศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาสาระและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 อย่างละเอียดและต่อเนื่อง ตลอดจนสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อวัดความรู้ของนักศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิธีการเรียนทางไกล ที่มีภูมิหลังต่างกัน คือ อายุ เพศ ภูมิภาค ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพ แหล่งที่ได้รับความรู้รัฐธรรมนูญ และความถี่ในการอ่านหนังสือรัฐธรรมนูญ ต่อเรื่อง "สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของปวงชนชาวไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540"

2. เพื่อวัดเจตคติของนักเรียนนอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิธีการเรียนทางไกล ที่มีภูมิหลังต่างกัน คือ อายุ เพศ ภูมิฐานะ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพ แหล่งที่ได้รับความรู้รัฐธรรมนูญ และความถี่ในการอ่านหนังสือรัฐธรรมนูญ ต่อเรื่อง "สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของปวงชนชาวไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540"

3. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ระหว่างกลุ่มนักเรียนนอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิธีการเรียนทางไกล ที่มีภูมิหลังต่างกัน คือ อายุ เพศ ภูมิฐานะ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพ ต่อเรื่อง "สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของปวงชนชาวไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540"

4. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติระหว่างกลุ่มนักเรียนนอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิธีการเรียนทางไกล ที่มีภูมิหลังต่างกัน คือ อายุ เพศ ภูมิฐานะ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพ ต่อเรื่อง "สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของปวงชนชาวไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540"

สมมุติฐานในการวิจัย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องของหลายเรื่องได้แสดงให้เห็นว่าภูมิหลังต่างๆ มีความสัมพันธ์กับความรู้ ความคิดเห็น และการปฏิบัติด้านการเมืองการปกครอง ตัวอย่างเช่น

สมเจต อารอด (2518) ศึกษาเรื่อง "ความคิดเห็นทางการเมืองของนักศึกษาในวิทยาลัยครู" พบว่า นักศึกษาหญิงกับชาย นักศึกษาที่อยู่ในเมืองกับนอกเมือง มีความคิดเห็นทางการเมืองแตกต่างกัน แต่นักศึกษาระดับ ป.กศ. กับ ป.กศ. สูง มีความคิดเห็นทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

สุชาติ ราชบุรีดุชาติ (2521) ศึกษาเรื่อง "ภาพพจน์เกี่ยวกับอำนาจทางการเมืองของนักเรียนไทย : ศึกษาเฉพาะกรณี นักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร" พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีอิทธิพลต่อภาพพจน์ของเด็กที่มีต่อรัฐบาล เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีภาพพจน์ในเชิงสนับสนุนต่อรัฐบาลมากกว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง และเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง มีภาพพจน์ในเชิงสนับสนุนต่อรัฐบาลมากกว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

มานะศรี ยงเจริญ (2522) ศึกษาเรื่อง “การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษาคณะรัฐศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยรามคำแหง” พบว่า นักศึกษาที่มีอายุมากเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่ากลุ่มที่มีอายุน้อย และนักศึกษาชายเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่านักศึกษาหญิง

จิรายุทธ วัจนะรัตน์ (2524) ศึกษาเรื่อง “การไม่ไปออกเสียงเลือกตั้ง : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อ วันที่ 29 พฤศจิกายน 2524 เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร” พบว่า อาชีพของประชาชนมีอิทธิพลต่อความรู้ความเข้าใจในระบบการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย กล่าวคือ ผู้มีอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ จะมีความรู้ความเข้าใจในระบบการเมืองการปกครองสูงกว่าอาชีพอื่น

ศรีเชาว์ วิหคโต (2526) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านสื่อในการเรียนและสถานภาพของนักศึกษา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 3-4 ทางวิทยุไปรษณีย์ จำนวน 293 คน พบว่า ตัวแปรด้านสื่อในการเรียนและสถานภาพของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สมพิศ เจียมศักดิ์ศรี (2529) ศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังทางครอบครัว กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในเขตกรุงเทพมหานคร” พบว่า ภูมิหลังทางครอบครัวมีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางเรียนวิชาสังคมศึกษา โดยมีตัวแปรที่สำคัญ ได้แก่ การศึกษา อาชีพ และความเกี่ยวข้องกับนักเรียนของผู้ปกครอง

สมศักดิ์ พวงมาลี (2532) ศึกษาเรื่อง “องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของนักศึกษาระบบทางไกลระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน พุทธศักราช 2530 ในเขตการศึกษา 7” พบว่า อายุของนักศึกษา ความถี่ในการอ่านคู่มือเรียน และทำแบบฝึกหัด การทำงานควบคู่ไปกับการเรียนได้ และการนำเนื้อหาหมวดวิชาส่งเสริมคุณภาพชีวิตไปใช้ปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่วนวิธีการจัดกิจกรรมพบกลุ่มของครูประจำกลุ่ม และสถานภาพทางครอบครัว มีความสัมพันธ์เชิงลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านสถานภาพของแต่ละบุคคล ซึ่งประกอบด้วย อายุ เพศ ภูมิฐานะ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพ แหล่งที่ได้รับความรู้ รัฐธรรมนูญ ความถี่ในการอ่านคู่มือเรียนที่แตกต่างกัน มีผลทำให้บุคคลมีความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการเมืองการปกครองของประเทศ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำผลการวิจัยดังกล่าวมาประกอบการพิจารณาในการตั้งสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. นักศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีอายุต่างกัน มีความรู้และเจตคติต่อเรื่อง "สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของปวงชนชาวไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540" แตกต่างกัน

2. นักศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีเพศต่างกัน มีความรู้และเจตคติต่อเรื่อง "สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของปวงชนชาวไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540" แตกต่างกัน

3. นักศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีภูมิฐานะต่างกัน มีความรู้และเจตคติต่อเรื่อง "สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของปวงชนชาวไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540" แตกต่างกัน

4. นักศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่างกัน มีความรู้และเจตคติต่อเรื่อง "สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของปวงชนชาวไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540" แตกต่างกัน

5. นักศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีอาชีพต่างกัน มีความรู้และเจตคติต่อเรื่อง "สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของปวงชนชาวไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540" แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษานอกโรงเรียน ที่ลงทะเบียนเรียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยวิธีการเรียนทางไกล ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 ที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร ทั้ง 4 ศูนย์ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 31,191 คน

2. "สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค" ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ หมายถึง สาระบัญญัติ ด้าน "สิทธิ เสรีภาพ และความ เสมอภาค" ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 หมวดที่ 3 สิทธิและ เสรีภาพของปวงชนชาวไทย

3. ตัวแปรในการศึกษา ประกอบด้วย

3.1 ตัวแปรอิสระ

- อายุ
- เพศ
- ภูมิลำเนา
- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- อาชีพ
- แหล่งที่ได้รับความรู้รัฐธรรมนูญ
- ความถี่ในการอ่านหนังสือรัฐธรรมนูญ

3.2 ตัวแปรตาม

ด้านความรู้

- สิทธิ
- เสรีภาพ
- ความเสมอภาค

ด้านเจตคติ

- สิทธิ
- เสรีภาพ
- ความเสมอภาค

คำจำกัดความ

รัฐธรรมนูญ (Constitution) หมายถึง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2540

สิทธิ หมายถึง ประโยชน์ที่กฎหมายรับรองในการที่จะกระทำการเกี่ยวกับบุคคล ทั้งนี้ ในหมวดวิชาส่งเสริมคุณภาพชีวิต พุทธศักราช 2541 ตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้แบ่งประเด็นเรื่องสิทธิตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็น 3 ประเด็นหลัก คือ สิทธิมนุษยชน สิทธิทางการเมือง และสิทธิที่ได้รับการทำนุบำรุงดูแลจากรัฐ

เสรีภาพ หมายถึง ภาวะของมนุษย์ที่จะไม่ถูกครอบงำโดยบุคคลอื่น มีอิสระที่จะกระทำหรืองดเว้นกระทำการใด ทั้งนี้ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้แบ่งประเด็นเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็น 2 ประเด็นหลัก คือ เสรีภาพของบุคคล และเสรีภาพในการสื่อสารกับสาธารณะ

ความเสมอภาค หมายถึง การเท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ด้วยเพราะเหตุแห่งความแตกต่างของแต่ละบุคคล ทั้งนี้ ในหมวดวิชาส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้แบ่งประเด็นความเสมอภาคตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็น 2 ประเด็นหลัก คือ ความเสมอภาคในการปฏิบัติต่อประชาชน และความเสมอภาคทางการเมือง

เจตคติ หมายถึง ความเชื่อ ความคิด ความรู้สึก ความคิดเห็น ท่าทีทางบวกและทางลบ (ของบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมหรือการปฏิบัติตนของบุคคล)

ระดับความรู้ หมายถึง ระดับความรู้โดยเฉลี่ยของคนในแต่ละข้อ

นักศึกษานอกโรงเรียน หมายถึง นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิธีการเรียนทางไกล ภาคการเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2543 ในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร ทั้ง 4 ศูนย์ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน

หลักสูตร หมายถึง แนวกำหนดประสบการณ์ทั้งหมดที่มีจุดมุ่งหมายให้นักศึกษาได้รับความรู้ด้านเนื้อหาวิชา และพัฒนาการทุกด้าน ในที่นี้หมายถึงหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

หมวดวิชาส่งเสริมคุณภาพชีวิต หมายถึง หมวดวิชาในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งบรรจุเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

ภูมิหลัง หมายถึง อายุ เพศ ภูมิลำเนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพ แหล่งที่ได้รับความรู้ และความถี่ในการอ่านหนังสือรัฐธรรมนูญ

ภูมิลำเนา หมายถึง สถานที่เกิดของนักศึกษานอกโรงเรียน ในการวิจัยนี้ ได้แบ่งภูมิลำเนาออกเป็น 4 ภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง เกรดเฉลี่ยสะสมปีการศึกษาที่ผ่านมาของนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิธีการเรียนทางไกล ภาคการเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2543 ในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร

แหล่งที่ได้รับความรู้รัฐธรรมนูญ หมายถึง สื่อ หรือ แหล่งข้อมูลเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้เรื่องสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ในการวิจัยนี้ได้จำแนกแหล่งที่ได้รับความรู้ออกเป็นครูผู้สอน / ครูประจำกลุ่ม หนังสือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 แบบเรียน / ตำราของนักศึกษานอกโรงเรียน เอกสารประกอบการเรียนจัดทำโดยครูผู้สอน เทปการศึกษา (เทปเสียง) วิดิทัศน์เพื่อการศึกษา รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา รายการวิทยุเพื่อการศึกษาทั่วไป หนังสือพิมพ์ โปสเตอร์ และอื่นๆ

สื่อ หมายถึง เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ รวมทั้งบุคคล ที่นักศึกษานอกโรงเรียนใช้เป็นเครื่องมือเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งในที่นี้ประกอบด้วย สื่อในหลักสูตร ได้แก่ แบบเรียน เทปเสียง รายการวิดิทัศน์ รายการวิทยุเพื่อการศึกษา รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา เอกสาร

ประกอบคำสอน เป็นต้น และสื่อนอกหลักสูตร ได้แก่ หนังสือพิมพ์ รายการโทรทัศน์ รายการโทรทัศน์ต่างๆ เป็นต้น

ความดีในการอ่านหนังสือรัฐธรรมนูญ หมายถึง จำนวนครั้งที่อ่านหนังสือรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ต่อ 1 ภาคเรียน

การพบกลุ่ม หมายถึง กิจกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูสำหรับนักเรียนนอกโรงเรียน โดยในการพบกลุ่มแต่ละครั้ง จะนำไปสู่การแก้ปัญหาการเรียนของนักศึกษาและก่อให้เกิดการเรียนรู้ในวิชาต่างๆ ตามหลักสูตร การพบกลุ่มประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ คือ การชี้แนะ การเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การเสริมแรง และบุคลิกภาพของครู

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงระดับความรู้และเจตคติของนักเรียนนอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ต่อเรื่อง "สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของปวงชนชาวไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540" ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรมการศึกษานอกโรงเรียน สามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเยาวชนนอกโรงเรียนและกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ ต่อไป

2. ได้ทราบถึงความแตกต่างระดับความรู้และเจตคติระหว่างนักเรียนนอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีภูมิหลังต่างกันต่อเรื่อง "สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของปวงชนชาวไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540" ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรมการศึกษานอกโรงเรียนสามารถนำไปปรับปรุงการเรียนการสอน และจัดกิจกรรมโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ให้สอดคล้อง และตรงกับลักษณะภูมิหลังความต้องการของกลุ่มเป้าหมายต่อไป

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและเผยแพร่สาระความรู้ตามรัฐธรรมนูญและการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชนทั่วไป และกลุ่มเป้าหมายเฉพาะได้

4. การทำวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางสำหรับผู้ที่สนใจจะศึกษาวิจัยในเรื่องคล้ายคลึงกันนี้ต่อไปอย่างกว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย